

Brüsszel, 2026. március 6.
(OR. en)

6615/26
ADD 1

LIMITE

CORLX 193
CFSP/PESC 271
CONUN 20
COARM 19

FELJEGYZÉS

Tárgy: A TANÁCS HATÁROZATA a tiltott hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezekbe jutása és tiltott transzfere kockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer („iTrace VI”) támogatásáról – Melléklet

MELLÉKLET

PROJEKTDOKUMENTUM

A tiltott hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó, az ilyen fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezekbe jutása és tiltott transzfere kockázatának csökkentését célzó globális jelentési rendszer („iTrace VI”) támogatására vonatkozó projekt

A hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó iTrace globális jelentési rendszer

1. A KKBP-támogatás háttere és indokolása

1.1. Ez a határozat azon egymást követő tanácsi határozatokra épül, amelyekkel a jogalkotó küzdeni kíván az ellen a destabilizáló hatás ellen, amelyet a hagyományos fegyverek és azok lőszerének illetéktelen kezekbe jutása és tiltott kereskedelme okoz a konfliktus sújtotta területeken; ezen belül is különösen a 2013/698/KKBP, a (KKBP) 2015/1908, a (KKBP) 2017/2283, a (KKBP) 2019/2191 és a (KKBP) 2023/387 tanácsi határozatra, amelyekkel a Tanács létrehozta, illetve megerősítette a hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó globális jelentési rendszert, az iTrace-t. A hagyományos fegyverek és lőszerük illetéktelen kezekbe jutása, valamint a gyártásukhoz és működtetésükhöz szükséges alkotórészekhez és technológiákhoz való jogosulatlan hozzáférés egyértelmű kihívást jelent az Unió biztonságára nézve. Ez magában foglalja az ellenséges államok általi megszerzésüket és továbbadásukat; az ilyen fegyverek jogosulatlan címzettjeinek olyan tevékenységeit, amelyek akadályozzák az Unió fejlesztési, válságkezelési, humanitárius és stabilizációs erőfeszítéseit a világ fegyveres konfliktusok által sújtott részein; valamint a bűnözők, szervezett bűnözői csoportok és terroristák által annak céljából történő felhasználásukat, hogy támadásokat hajtsanak végre európai földön.

A (KKBP) 2023/387 határozat alapján végzett tevékenységek megerősítik, hogy az iTrace-szel kapcsolatos egymást követő fellépések során megváltozott a harctér jellege. Az ellenséges államok és a jogosulatlan címzettek egyre gyakrabban alkalmaznak széles körben hozzáférhető technológiákat – többek között a pilóta nélküli légitáncmű-rendszerek gyártásához használt technológiákat – arra, hogy javítsák a klasszikus hagyományos fegyverek és lőszerké képességeit. Gyorsan bővülnek az alacsony kapacitásokkal rendelkező szereplők azzal kapcsolatos lehetőségei, hogy egyre kifinomultabb fegyvereket fejlesszenek ki, és ez a jövőben is világszerte alakítani fogja a fegyveres konfliktusokat.

Az iTrace projekt fontos szerepet játszott az uniós tagállamok e fejleményekre való figyelmeztetésében, valamint a fegyverek illetéktelen kezekbe jutása és a tiltott ellátási láncok elleni küzdelemre irányuló nemzeti és többoldalú intézkedések támogatásában. Az uniós tagállamok a fegyverkivitel ellenőrzéséről szóló, 2025. április 14-i tanácsi következtetésekben újjalag megerősítették az iTrace stratégiai jelentőségét. Létrehozása óta az iTrace-t már több mint 40 konfliktus sújtotta államban alkalmazták, és ezáltal létrejött az illetéktelen kezekbe jutott hagyományos fegyverek és lőszerké legnagyobb adatbázisa a világon, támogatva ezzel a 2008/944/KKBP (egységes szerkezetbe foglalt) közös álláspontnak, a Fegyverkereskedelmi Szerződés (ATT) 11. cikkének, a nemzetközi nyomkövetési egyezménynek, a kézi- és könnyűfegyverekre vonatkozó ENSZ cselekvési programnak, valamint a lőszerre vonatkozó globális keretnek a végrehajtását.

A projekt keretében már több ezer illetéktelen kezekbe jutási ügyet dokumentáltak, az támogatta büntetőeljárások lefolytatását, valamint információkkal segítette az ellenséges szereplőket fegyverekkel, lőszerrel és kapcsolódó alkotórészekkel ellátó szervezetekkel szembeni szankciók meghozatalát. Ezek a tevékenységek megerősítik, hogy az iTrace egy stratégiai jelentőségű kezdeményezés, amely a fegyverzet-ellenőrzési és biztonsági folyamatok teljes spektrumában támogatja a döntéshozatalt.

1.2. Az iTrace projekt bizonyította, hogy jól reagál a gyorsan változó globális biztonsági környezetre. Az iTrace rendszer által generált információk iránti kereslet továbbra is nő, mivel a konfliktusok száma gyarapodik, és azok egyre inkább összekapcsolódnak egymással, ami összetettebb ellátásilánc-elemzést, valamint nagyobb elemzési és adatfeldolgozási kapacitást tesz szükségessé.

E határozat célja ezért a (KKBP) 2023/387 határozat szerinti projekt általt történő folytatása és megerősítése, hogy az uniós szakpolitikai döntéshozókat és gyakorlati szakembereket szisztematikusan összeállított, szakpolitikai szempontból releváns információkkal látja el az illetéktelen kezekbe jutás és a tiltott fegyvertranszferek elleni hatékony, bizonyítékokon alapuló stratégiák támogatása érdekében.

1.3. A határozat rendelkezései értelmében a fegyverekre vonatkozó iTrace globális jelentési rendszert folyamatosan karban kell tartani és fejleszteni kell, beleértve a következőket: több helyszíni kiküldetés; igény szerinti támogatás biztosítása a tagállamok számára egyeztetések, egyedi adattermékek, 24 órás ügyfélszolgálat és szállítás utáni ellenőrzés révén; valamint a konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságainak képzése és mentorálása a nyomkövetési és az illetéktelen kezekbe jutás elleni fellépéshez szükséges kapacitások megerősítése érdekében.

2. Általános célkitűzések

A fellépés szakpolitikai szempontból releváns információk és operatív támogatás nyújtásával fogja támogatni a hagyományos fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezekbe jutásának és tiltott kereskedelmének destabilizáló hatásai elleni küzdelemre irányuló nemzetközi erőfeszítéseket.

Különösen a következő feladatokat fogja ellátni:

- a 2008/944/KKBP (egységes szerkezetbe foglalt) közös álláspont, az ATT, az ENSZ cselekvési program, a nemzetközi nyomkövetési egyezmény és a lőszerrelre vonatkozó globális keret végrehajtásának támogatása,
- segítségnyújtás a tagállamok számára az illetéktelen kezekbe jutás kockázatának felmérésében és mérséklésében,
- az illetéktelen kezekbe jutás útvonalainak, szereplőinek és hálózatainak azonosítása a jogi eljárások támogatása céljából,
- az ENSZ szerveivel, az INTERPOL-lal (iARMS), az Europollal és más partnerekkel való együttműködés megerősítése,
- hozzájárulás a nemzetközi és regionális együttműködés és segítségnyújtás szempontjából kiemelt területek meghatározásához,
- az ATT végrehajtása nyomon követésének és az illetéktelen kezekbe jutás kockázata kivétel előtti felmérésének a támogatása, és
- a Conflict Armament Research (CAR) azzal kapcsolatos kapacitásának javítása, hogy dokumentálja és elemezze a fegyverrel alkotórészeit és technológiáit.

3. Hosszú távú fenntarthatóság és eredmények

A fellépés tartós és strukturált keretet biztosít majd a hagyományos fegyverek és az azokhoz szükséges lőszeres tiltott terjesztésének hosszú távú nyomon követéséhez. Jelentősen bővíteni fogja az uniós intézmények, a tagállamok és a nemzetközi partnerek rendelkezésére álló, fegyverekkel kapcsolatos információk mennyiségét, körét és analitikai értékét, és támogatni fogja a hagyományos fegyverek ellenőrzésére és exportellenőrzésére vonatkozó hatékony szakpolitikák célzott kidolgozását, beleértve a szankciókat és a kockázatok mérséklésére irányuló intézkedéseket is.

A fellépés különösen a következőket biztosítja:

- az iTrace információkezelési rendszernek, mint a tiltott hagyományos fegyverekre, lőszeresekre, alkotórészekre és kapcsolódó technológiákra vonatkozó ellenőrzött adatok hosszú távú adatbázisának további információkkal való feltöltése és karbantartása,
- a fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozók és gyakorlati szakemberek számára megbízható elemzési eszköz biztosítása az illetéktelen kezekbe jutás kockázatainak azonosításához, a segítségnyújtás és az együttműködés tekintetében kiemelt területek meghatározásához, valamint a regionális és szubregionális koordinációs mechanizmusok támogatásához,
- kellő rugalmasság fenntartása ahhoz, hogy a változó biztonsági és szakpolitikai követelményekre reagálva szakpolitikai szempontból releváns eredmények szülessenek,
- a fegyverzetmegfigyeléssel foglalkozó nemzetközi és regionális szervezetek hatékonyságának fokozása folyamatos információmegosztás és technikai támogatás révén, és
- az ahhoz szükséges tartós nemzeti kapacitások kialakítása a konfliktus sújtotta államokban, hogy ezek az államok azonosítani tudják, nyomon tudják követni és jelenteni tudják a tiltott hagyományos fegyvereket, megerősítve ezáltal a nemzetközi fegyverzet-ellenőrzési és bűnüldözési folyamatokban való részvételüket.

4. A fellépés leírása

4.1. 1. projekt: Technikai kapacitások fejlesztése a fegyverazonosítás és nyomon követés terén

Cél: A konfliktus sújtotta államok nemzeti hatóságai arra vonatkozó képességének megerősítése, hogy azonosítsák, dokumentálják, nyomon kövessék és kezeljék a tiltott hagyományos fegyvereket és lőszerket, valamint hogy a forrásnál kezeljék az illetéktelen kezekbe jutás kockázatát.

Tevékenységek: A képzésre és a mentorálásra ismételt helyszíni missziók és közös vizsgálatok keretében kerül majd sor. A tevékenységek magukban foglalnak majd a hagyományos fegyverek azonosítására és dokumentálására, a bizonyítékok kezelésére és a felügyeleti láncra, a nemzetközi nyomkövetési egyezmény végrehajtására, a jelölési és nyilvántartási gyakorlatokra, valamint a fizikai biztonság és a készletkezelés értékelésére vonatkozó képzést. A képzést a nemzeti igényekhez fogják igazítani, és azt a bűnüldöző szervek, az ügyészek és adott esetben a béketámogató személyzet, valamint az ENSZ- vagy az uniós missziók számára fogják biztosítani.

Eredmények: A projekt javítani fogja a nemzeti nyomkövetési kapacitást és az iTrace helyszíni vizsgálócsoportok hozzáférését, növelni fogja az összegyűjtött adatok mennyiségét és minőségét, valamint támogatni fogja az ATT, a nemzetközi nyomkövetési egyezmény, a cselekvési program, a lőszerre vonatkozó globális keret, a 16.4.2. fenntartható fejlődési cél és az Unió által támogatott fegyverzet-ellenőrzési kezdeményezések végrehajtását.

Mutatók: A projekt hároméves időtartama alatt legfeljebb negyven, képzési és mentorálási célú helyszíni látogatásra fog sor kerülni.

4.2. 2. projekt: Az iTrace rendszer karbantartása és helyszíni vizsgálatok

Cél: A projekt keretében továbbra is sor kerül majd helyszíni kutatásra a konfliktus sújtotta területeken forgalomban lévő hagyományos fegyverek és lőszeres felderítése érdekében. A projekt keretében prioritást jelentenek majd a tagállamok szempontjából különös aggodalomra okot adó országok, így például Irak, Jemen, Libanon, Líbia, Szíria, Szomália, Szudán és Ukrajna⁸. Ezek a helyszíni vizsgálatok konkrét bizonyítékkal szolgálnak majd a lázadócsoporthoz és terrorista erők kezébe juttatott hagyományos fegyverekről, amelyekről a külső megfigyelők (többek között a fegyvereket exportáló uniós tagállamok) máskülönben nem szereznek tudomást. Nyomon fogják továbbá követni az e különböző konfliktus sújtotta régiókban fellelt fegyverek, lőszeres, valamint azok alkotórészei és technológiai közötti kapcsolatokat. A CAR az EU Tanácsa nonproliférációs és a fegyverek kivitelével foglalkozó munkacsoportjának előzetes jóváhagyását fogja kérni, mielőtt jelentős szerepvállalásba kezdene mindazon országokban, amelyekben korábban nem folytattak az iTrace keretében helyszíni vizsgálatokat, illetve iTrace-képzéseket és mentori programokat.

Tevékenységek: Sor kerül majd szakképzett fegyverszakértők kiküldésére a konfliktus sújtotta területeken gyűjtött, tiltott hagyományos fegyveres, lőszeres, alkotórészes és a kapcsolódó technológiák helyszíni elemzése céljából. A tevékenységek magukban foglalják majd a fejlett fotódokumentációt; a kriminalisztikai információk kinyerését; az eltávolított vagy sérült megjelölések helyreállítását; a gyártóra, az importőrre és a végfelhasználóra vonatkozó információk ellenőrzését; valamint a kapcsolódó csomagolási, szállítási és logisztikai dokumentáció elemzését. A vizsgálatok során értékelni fogják a használattal, a módosításokkal és a harctéri kiigazításokkal kapcsolatos mintákat is, beleértve a kereskedelmi alkotórészes és a kialakulóban lévő technológiák integrációját.

Minden ellenőrzött bizonyíték feltöltésre kerül majd az iTrace információkezelési rendszerbe és adott esetben az online kartográfiai portálra, lehetővé téve ezzel a régiók és az időszakok közötti összehasonlító elemzést. A megbízható helyi partnerekkel való együttműködés elő fogja segíteni a tartós adatgyűjtést, míg a tagállamokkal folytatott strukturált koordináció lehetővé fogja tenni a vizsgálatok hatályának pontosítását, az érzékeny kérdések kezelését és az összeférhetlenségek elkerülését.

⁸ Ideértve a 833/2014/EU (egységes szerkezetbe foglalt) tanácsi rendelet támogatására irányuló munkát, többek között az Ukrajnában dokumentált tételeket is.

Eredmények: A projekt eredményeként összeállításra kerül majd a több szintéren történő illetéktelen kezekbe jutásra és tiltott kereskedelemre vonatkozó ellenőrzött bizonyítékok megbízható és összehasonlítható halmaza. Ennek segítségével a tagállamok jobban megérthetik a tiltott ellátási láncokat, a tiltott kereskedelem módszereit és az elrejtési technikákat, valamint az – exportellenőrzések, szankciók és büntetőintézkedések révén – meg fogja erősíteni a tiltott transzferek megakadályozására vonatkozó kapacitásukat.

Mutatók: A projekt hároméves időtartama alatt legfeljebb 75 helyszíni kiküldetés (beleértve szükség esetén a meghosszabbított missziókat is).

4.3. 3. projekt: Igény szerinti támogatás biztosítása a tagállamok számára

Cél: Olyan, igény szerinti operatív és elemzési támogatás biztosítása a tagállamok fegyver kivitt ellenőrző hatóságai és fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozói számára, amelyek lehetővé teszik az illetéktelen kezekbe jutás kockázatainak és a kivitt követő ellenőrzéseknek a kezelését.

Tevékenységek: A támogatás magában foglal majd rendszeres kétoldalú konzultációkat és a fővárosokban tett látogatásokat, 24 órás ügyfélszolgálat működtetését, az iTrace titkosított adatait továbbító biztonságos online dashboardok fenntartását, a fegyverekre vonatkozó iTrace globális jelentési rendszer karbantartását, védelmét és jelentős fejlesztését – beleértve a felülvizsgált adatmodellt és a gépi tanulás révén támogatott adatbevitelt és -elemzést –, valamint hivatalos kérésre a szállítást/a célba juttatást követő ellenőrző missziók biztosítását.

Eredmények: A projekt javítani fogja az illetéktelen kezekbe jutás kockázatának felmérését és a kivitt követő nyomon követést, támogatni fogja a 2008/944/KKBP közös álláspont és az ATT szerinti engedélyezési határozatokat, és meg fogja könnyíteni a nemzetközi szakpolitikai folyamatokban való tájékozott részvételt.

Mutatók: Legfeljebb 20 látogatás a tagállamok fővárosaiban; a dashboardok és az ügyfélszolgálat folyamatos működtetése.

4.4. 4. projekt: Tájékoztatás, szakpolitikai tanácsadás és nemzetközi koordináció

Cél: Az iTrace eredményei hatékony felhasználásának előmozdítása, valamint a hagyományos fegyverek ellenőrzését támogató nemzetközi koordináció és információmegosztás megerősítése.

Tevékenységek: A tevékenységek magukban foglalnak majd nemzetközi konferenciákon és szakpolitikai folyamatokban való részvételt, célzott diplomáciai szerepvállalást, szakpolitikai tanácsadói támogatást, valamint hivatalos információmegosztási megállapodások kidolgozását az iTrace-hez adatokat szolgáltatni képes érintett szervezetekkel.

Eredmények: Az iTrace nemzetközi ismertségének javítása, a nem uniós partnerekkel folytatott együttműködés fokozása, valamint a fegyverzet-ellenőrzési és szankciós keretek közötti szakpolitikai koherencia megerősítése.

Mutatók: A projekt időtartama alatt legfeljebb 50 tájékoztatási és szakpolitikai tanácsadói tevékenység.

4.5. 5. projekt: Az iTrace kutatási eredményei

Cél: Olyan hiteles kutatási eredmények előállítása az iTrace adatainak felhasználásával, amelyek információkkal szolgálnak a szakpolitikai vitákhoz, valamint az illetéktelen kezekbe jutásra és a tiltott kereskedelemre adott operatív válaszokhoz.

Tevékenységek: Legfeljebb 20 olyan szakpolitika-orientált eredménydokumentum elkészítését, felülvizsgálatát, közzétételét és terjesztését eredményező, mélyreható elemzés, amelyek a tiltott kereskedelem leggyakoribb mintáit, a regionális tendenciákat és a felmerülő kockázatokat vizsgálják.

Eredmények: Az iTrace adatainak fokozott szakpolitikai relevanciája, a fellépés nagyobb átláthatósága és tartós láthatósága a nemzetközi szakpolitikai és médiakörnyezetben.

4.6. 6. projekt: A hagyományos fegyverek, lőszeres és alkotórészek nyomon követése és vizsgálatok

Cél: Hivatalos nyomkövetési kérelmek benyújtása és a kapcsolódó vizsgálatok lefolytatása az illetéktelen kezekbe jutás mechanizmusainak, a fegyverek illetéktelen továbbadásának, a szankciók megsértésének és a tiltott hagyományos fegyvereket szállító hálózatok struktúrájának azonosítása érdekében.

Tevékenységek: Benyújtásra fog kerülni a nemzeti kormányok és a releváns szervezetek számára az iTrace keretében folytatott vizsgálatok során dokumentált tiltott hagyományos fegyverekre, lőszerre és alkotórészekre vonatkozó nyomkövetési kérelmek folyamatos programja. Ezeket a tevékenységeket nyomon követő elemzőmunka fogja támogatni, beleértve az ellátási láncok rekonstrukcióját, a hálózatok feltérképezését, valamint az illetéktelen kezekbe jutásban részt vevő pénzügyi, logisztikai és közvetítő szereplők felmérését. A CAR folytatni fogja a kialakulóban lévő technológiák és módszerek kutatását és alkalmazását a nyomkövethetőség és az elemzési mélység fokozása érdekében.

A nyomkövetési tevékenységekre az exportáló és a tranzitállamokkal – elsősorban a tagállamok fegyverkivitel ellenőrző hatóságaival – szoros koordinációban kerül majd sor, és e tevékenységek támogatni fogják a fegyverek illetéktelen továbbadásának, a kivitel követően történő illetéktelen kezekbe jutásának, valamint a végfelhasználóra vonatkozó kötelezettségek megszegésének az azonosítását. A megállapítások alapul szolgálnak majd az illetéktelen kezekbe jutás elleni célzott intézkedések – beleértve a fegyverkiviteli engedélyekkel kapcsolatos kockázatok felmérését –, a szankciók végrehajtása és a hálózatok tevékenységének megzavarását célzó lehetőségek számára.

Eredmények: A projekt tovább fogja bővíteni a konfliktusokban használt, nyomon követett fegyverekre és lőszerre vonatkozó globális adattárat, javítani fogja az illetéktelen kezekbe jutás emberi, pénzügyi és logisztikai dimenziójának megértését, és a szakpolitikai döntéshozók számára megvalósítható lehetőségeket fog biztosítani a tiltott transzferek kezeléséhez, kiegészítve a hagyományos fegyverembargókat és az exportellenőrzéseket.

5. Helyszínek

A projekteket konfliktus sújtotta régiókba irányuló helyszíni kiküldetések, tagállami fővárosokban folytatott kétoldalú tevékenységek, nemzetközi fórumokon való részvétel, valamint kiválasztott európai helyszíneken végzett kutatási és publikációs tevékenységek révén hajtják majd végre.

6. Időtartam

A fellépés teljes időtartama 36 hónap.

7. Végrehajtási szerv és uniós láthatóság

A CAR a helyi védelmi és biztonsági erőkkel, békefenntartó vagy béketámogató személyzettel és a biztonsági területen megbízással rendelkező egyéb szereplőkkel együttműködő, helyszíni vizsgálatokat végző kis csoportokat telepít. Amikor ezek az erők/missziók elvégzik a tiltott fegyverek vagy bizonyítékgyűjtési helyszínek biztosítását, a CAR-csoportok minden rendelkezésre álló bizonyítékot összegyűjtenek a fegyverekkel és felhasználói csoportjaikkal kapcsolatban. Ezt követően a CAR nyomon követ minden egyedileg azonosítható tételt, és nagy hatókörű vizsgálatokat indít a békét és a stabilitást veszélyeztető felek részére történő tiltott transzferekről, a szállítói láncokról, illetve az ilyen felek támogatásáról.

A CAR a fegyverkiviteli engedélyek megadásával foglalkozó nemzeti hatóságokkal, valamint nem kormányzati szervezetekkel együttműködve rekonstruálja a fegyvereknek a fegyveres konfliktusok sújtotta területre történő szállításáért felelős szállítói láncokat, feltárva az illegális tevékenységeket és azokat az eseteket, amikor a legális piacokról fegyvereket juttatnak az illegális piacokra. A CAR a begyűjtött információkat nyilvántartja a fegyverek globális nyomon követésére szolgáló iTrace rendszerben, amely a konfliktus sújtotta területeken felhasznált fegyverekre, azok lőszerreire és a kapcsolódó felszerelésekre vonatkozó több mint 1 millió bejegyzéssel a világ legnagyobb, ilyen adatokat tartalmazó adatbázisa.

A CAR ezt az információt a következőkre használja fel: a) figyelmezteti a tagállamokat a hagyományos fegyverek és lőszerük illetéktelen kezekbe jutásáról, és b) a fegyverek és lőszerük illetéktelen kezekbe jutása elleni küzdelemre irányuló, célzott kezdeményezéseket tesz lehetővé többek között felülvizsgált kivitel-ellenőrzési intézkedések és nemzetközi diplomáciai fellépések révén.

Ezzel a módszerrel a tapasztalatok szerint szinte azonnal feltárható a fegyverek illetéktelen kezekbe jutása, a CAR helyszíni csoportjai ugyanis még a konfliktus sújtotta területeken való jelenlétük során tájékoztatják a tagállamokat az illetéktelen kezekbe került fegyverekről. Néhány esetben a CAR csoportjai két hónapon belül felfedezték a fegyverek illegális továbbadását azt követően, hogy a fegyverek elhagyták a gyárat.

A (KKBP) 2019/2191 határozat támogatta a CAR-t a 2013. november 25-i 2013/698/KKBP határozattal létrehozott és a (KKBP) 2015/1908, (KKBP) 2017/2283, (KKBP) 2019/2191 és (KKBP) 2023/387 határozattal megújított iTrace projekt folytatásában és kiterjesztésében. Az iTrace I., II., III., IV. és V.-ként ismert projektek közvetlen támogatást nyújtottak az EU fegyver kiviteli engedélyek megadásával foglalkozó hatóságai és a fegyverzet-ellenőrzéssel foglalkozó szakpolitikai döntéshozói számára, és a projektek révén az iTrace világszerte egyértelműen a konfliktusokban felhasznált fegyverek nyomon követésére szolgáló egyik jelentős kezdeményezéssé vált. Az uniós tagállamok legutóbb a fegyver kivitel ellenőrzéséről szóló, 2025. április 14-i tanácsi következtetésekből ismerték el az iTrace projekt kritikus fontosságát; e következtetésekből a Tanács kötelezettséget vállalt arra, hogy továbbra is támogatja és továbbfejleszti a hagyományos fegyverekre és azok lőszerreire vonatkozó globális jelentéstartó rendszert (iTrace).

Emellett 2015. december 2-án a tűzfegyverek és robbanóanyagok tiltott kereskedelme és használata elleni uniós cselekvési terv az iTrace használatának kiterjesztését szorgalmazta, és azt javasolta, hogy bármely olyan nemzeti bűnüldöző hatóság, amely fegyverek és lőszerrel illetéktelen kezekbe jutását észleli, vesse össze a feltárt tényeket az iTrace-ben tárolt adatokkal. A CAR 2019-ben egyetértési megállapodást kötött az Europollal arról, hogy segítséget nyújt e tevékenységek végrehajtásában. A CAR ezen túlmenően iTrace adatokat szolgáltatott az INTERPOL iARMS rendszere számára, és segítette az INTERPOL-t abban, hogy azonosítsa az iARMS rendszerbe a tagállamok által feltöltött fegyvereket.

A CAR-nak meg kell tennie minden megfelelő intézkedést annak a ténynek népszerűsítésére, hogy a projektet az Európai Unió finanszírozza. Ezek az intézkedések az Európai Bizottság által kidolgozott és közzétett, az Európai Unió külső tevékenységére vonatkozó kommunikációs és láthatósági kézikönyvvel összhangban kerülnek végrehajtásra.

A CAR így megfelelő márkaépítés és tájékoztatás útján biztosítani fogja az uniós hozzájárulás láthatóságát, hangsúlyozva az Unió szerepét, biztosítva az uniós fellépés átláthatóságát, és növelve a határozat rendeltetésének, a határozathoz nyújtott uniós támogatásnak és e támogatás eredményeinek az ismertségét. A projekt keretében készült anyagokon jól látható helyen fel kell tüntetni az Unió zászlaját, a zászló helyes használatára és sokszorosítására vonatkozó uniós iránymutatásoknak megfelelően.

8. Módszertan és a nemzeti kormányzati partnerek számára nyújtott biztosítékok

Az iTrace fellépés során biztosítani kell a politikailag kiegyensúlyozott jelentéstételt. A függetlenség és tárgyilagosság elvével összhangban, melyek a CAR alapelvét képezik, a fellépés keretében jelentést kell tenni a konfliktus sújtotta államokban a CAR helyszíni vizsgálatokat végző csoportjai által dokumentált tiltott hagyományos fegyverekről és az azokhoz szükséges lőszerokről, valamint a gyártásukhoz és működtetésükhöz szükséges alkotórészekről és technológiákról, függetlenül azok típusától és származási helyétől, valamint az e fegyvereket birtokló fél politikai hovatartozásától. A CAR tisztában van azzal, hogy azoknak a tagállamoknak a fegyver kivitelét, amelyek az átláthatóság érdekében nyilvánosságra hoznak bizonyos információkat, a nyilvánosság fokozottabb mértékben ellenőrizheti. A CAR ezért:

- a) nyilvános adatszolgáltatásában a lehető legnagyobb mértékben elismeri azokat a tagállamokat, amelyek a nyilvánosság számára való átláthatóság biztosítása érdekében információkat bocsátottak az iTrace fellépés rendelkezésére; és
- b) a lehető legnagyobb mértékben gondoskodik arról, hogy az iTrace a nyilvános adatszolgáltatásában világosan megkülönböztesse a fent említett tagállamokat azoktól az államoktól, amelyek következetesen nem segítik információszolgáltatás révén az iTrace keretében végzett vizsgálatokat.

8.1. A műveletek áttekinthetősége

A CAR az EU Tanácsa nonproliférációs és a fegyverek kivitelével foglalkozó munkacsoportjának előzetes jóváhagyását fogja kérni, mielőtt jelentős szerepvállalásba kezdene mindazon országokban, amelyekben korábban nem folytattak az iTrace keretében helyszíni vizsgálatokat, illetve iTrace-képzéseket és mentori programokat. Minden ilyen kérelemben nagy vonalakban fel kell vázolni a CAR vizsgálatának célját, valamint ismertetni kell az adott ország tekintetében alkalmazni tervezett módszereket. E tanácsi határozat elfogadásának időpontjában a következő országokban működtek már korábban iTrace programok: Afganisztán; Bahrein; Benin; Burkina Faso; Kamerun; Közép-afrikai Köztársaság; Csád; Kongói Demokratikus Köztársaság; Elefántcsontpart; Egyiptom; Etiópia; Gambia; Ghána; India; Irak; Izrael; Jordánia; Kenya; Libanon; Líbia; Mali; Mauritánia; Marokkó; Mozambik; Mianmar; Nepál; Niger; Nigéria; Pakisztán; Fülöp-szigetek; Szaúd-Arábia; Szenegál; Szomália; Szomália; Dél-Szudán; Szudán; Szíria; Togo; Tunézia; Törökország; Uganda; Ukrajna; Egyesült Arab Emírségek; és Jemen.

8.2. Az adatközlés tekintetében tapasztalható aszimmetria enyhítése

A CAR tudatában van annak, hogy a nemzeti kormányok által a nyomkövetési kérelmekre adott válaszban – amely a válaszadás megtagadásától a teljes körű nyilvánosságra hozatalig és a transzferre vonatkozó dokumentumok benyújtásáig terjedhet – szolgáltatott adatok mennyisége tekintetében tapasztalható eltérések azt eredményezhetik, hogy a tagállamok eltérő mértékben válnak átláthatóvá a nyilvánosság számára. A CAR törekszik arra, hogy a nyomkövetési kérelmekre adott válaszok közötti, fent említett eltérések nyomán az iTrace által végzett jelentési tevékenységekben az adatközlés tekintetében esetlegesen kialakuló aszimmetriát a következők révén enyhítse:

- a) az iTrace fellépés keretében bejelentett valamennyi olyan esetet, amelyben a tagállamok átlátható módon válaszoltak a nyomkövetési kérelmekre, olyan bevezető szöveggel látja el, amely adott esetben kifejezetten és kétséget kizáróan megerősíti az adott nyomkövetési kérelmek tárgyát képező transzferek jogszerűségét;
- b) az iTrace fellépés keretében bejelentett valamennyi olyan esetet, amelyben az államok nem válaszoltak a nyomkövetési kérelmekre, olyan bevezető szöveggel látja el, amely kifejezetten leszögezi, hogy „a nyomkövetési kérelemre adott válasz hiányában a CAR nem tud véleményt nyilvánítani a szóban forgó transzfer jogszerűségéről” (ez nem alkalmazandó azokra az esetekre, amikor a tagállamok konkrét nyomkövetési kérelmekre adott válaszukban megindokolták, hogy miért nem tudnak azonnal vagy teljeskörűen válaszolni); és

8.3. A nyomon követés folyamata

Teljes mértékben a tagállamokra és a nem kormányzati szervezetekre van bízva, hogy az exportellenőrzésre és a bizalmas adatkezelésre vonatkozó nemzeti jogszabályoknak megfelelően eldöntsék, milyen módon válaszolnak a CAR által az iTrace projekt keretében benyújtott nyomkövetési kérelmekre. Mindazonáltal a nyomkövetési folyamat a legkonkrétabb módja a CAR nyilvános termékeiben foglalt információk pontosságának ellenőrzésének. A CAR azáltal, hogy (az iTrace vagy a CAR által közzétett dokumentumok útján) a nyilvánosságra hozatalt megelőzően figyelmezteti a feleket az illetéktelen kezekbe jutásra, lehetővé teszi a nyomkövetés címzettjei számára, hogy reagáljanak az „állításokra”, és tisztázzák a helyzetet.

A CAR eleinte a kormányok állandó New York-i ENSZ-képviselőinek küldi az exportellenőrzés alá eső tételekre vonatkozó nyomkövetési kérelmeket, mégpedig elektronikus úton, ugyanakkor adminisztratív okokból arra ösztöni a nemzeti kormányokat, hogy a fővárosukban jelöljenek ki kapcsolattartó pontot az iTrace fellépéssel történő jövőbeli kapcsolattartás céljából⁹. Az exportellenőrzés alá nem vont tételek esetében a CAR a nyomkövetési kérelmeket elektronikus úton a gyártó vagy az exportáló szervezetek részére küldi meg.

A nyomkövetés folyamata a CAR 02.02 sz. belső eljárási standardja szerint történik, és a következő lépésekből áll:

- a) az adatrögzítéskor a hagyományos fegyverek és lőszerük nyomkövetésével megbízott, helyszíni vizsgálatokat végző csoportok az adott fegyvereket, illetve lőszerket olyan jelöléssel látják el a fegyverekre vonatkozó, iTrace globális jelentési rendszerben, hogy azokat nyomkövetni kell;
- b) a CAR nyomkövetési egysége megvizsgálja a helyszínen gyűjtött valamennyi egyéb adatot, és a CAR elemző egységével közösen benyújt minden, általa relevánsnak tartott további nyomkövetési kérelmet;
- c) a nyomkövetésre kijelölt tételek tekintetében a rendszer automatikusan elvégzi a következőket: i. valamennyi tételhez hozzárendel egy-egy nyomkövetésikérelmezési számot; ii. az ugyanazon országból származó, egy vagy több tételre vonatkozó nyomkövetési kérelmekből összeállít egy nyomkövetési kommunikációt; és iii. valamennyi nyomkövetési kommunikációt ellátja referenciaszámmal;
- d) a nyomkövetési kérelmek elküldésével kezdetét veszi a – például a tagállamokban végrehajtandó – nemzeti eljárások lefolytatására rendelkezésre álló 28 napos várakozási idő. E várakozási idő alatt a CAR termékeiben tilos a tétel közzététele vagy az arra való hivatkozás;
- e) ha a 28 napos várakozási idő leteltéig a nyomkövetési egység nem kap választ a nyomkövetési kérelemre, emlékeztetőt küldhet (e-mail vagy telefonhívás útján; valamennyi kommunikációról feljegyzést kell vezetni). Az emlékeztetővel nem kezdődik újabb 28 napos időszak;

⁹ Emlékeztetjük a tagállamokat arra, hogy a nemzetközi nyomkövetési egyezmény (ITI) és a Fegyverkereskedelmi Szerződés (ATT) szerinti, az adatok legalább 10 évig történő megőrzésére vonatkozó kötelezettségvállalások semmilyen tekintetben nem korlátozzák a tagállamokat az információk megosztásában, amennyiben a vonatkozó adatok az ITI-ben és az ATT-ben meghatározott minimális megőrzési időtartamon túl is rendelkezésre állnak. Arra ösztönözzük a tagállamokat, hogy osszák meg az iTrace projekttel a fegyverek, lőszer és kapcsolódó felszerelések gyártásával és transzferével kapcsolatos valamennyi rendelkezésre álló információt, amennyiben léteznek ilyen adatok, függetlenül az eltelt időtől.

- f) ha a nyomkövetési egység választ kap valamely nyomkövetési kérelemre, erről értesíti az illetékeseket, akik a nyomkövetési egységgel együtt megvitatják a kapott választ, és döntenek a követendő eljárásról (pl. a válaszadó fél megválaszolta-e a CAR kérdéseit? Szükség van-e arra, hogy a CAR további intézkedéseket hozzon vagy pontosítást kérjen? Küldhet-e a CAR értesítést a válaszadási jogra vonatkozóan?);
- g) amikor megkapja valamennyi kért pontosítást, a nyomkövetési egység összeállítja a válaszadási jogra vonatkozó értesítést. Ez röviden összefoglalja a CAR kérelmére válaszul benyújtott információkat, és fenntartásokat fogalmaz meg a hiányzó vagy a nem meggyőző információkkal kapcsolatban. Ennek a szövegnek szó szerint kell szerepelnie az iTrace-ben és a CAR egyéb termékeiben, és a lehető legkimerítőbben kell tartalmaznia a válaszadó által a nyomkövetési kérelem kapcsán nyújtott információkat. A nyomkövetési egység felülvizsgálat céljából továbbítja a szöveg tervezetét a nyomkövetés kérelmezéséért felelős csoportnak. E csoport a szöveg jóváhagyását követően tájékoztatja a jóváhagyásról a nyomkövetési egységet, a nyomkövetési egység pedig elküldi a válaszadási jogra vonatkozó értesítést. Emlékeztetjük a tagállamokat arra, hogy a válaszadási jogra vonatkozó értesítés pontos szövegéről történő megállapodás kizárólag a jelentéstétel pontosságának biztosítását szolgálja, és nem célja, hogy korlátozza az adott tétel teljes felügyeleti láncára vonatkozó jelentéstétel körét. A válaszadási jogban foglalt valamennyi információnak – kivéve, ha bizonyíthatóan hibás – arra kell irányulnia, hogy a lehető legteljesebb képet adja egy adott tétel azonosságáról, gyártásáról, kiviteléről, behozataláról, végfelhasználóiról és meghatározott végfelhasználásáról, a fent említett tevékenységekben részt vevő bármely fél nevét is beleértve;
- h) ezen értesítés elküldésével kezdetét veszi egy újabb 28 napos várakozási idő, amely alatt a CAR felkérésére a válaszadó fél kiegészítéseket vagy módosításokat javasolhat a válaszadási jogra vonatkozó értesítésben foglalt szöveget illetően;
- i) ha a válaszadó fél módosításokat javasol a válaszadási jogra vonatkozó értesítésben foglalt szöveget illetően, a CAR módosítja a szöveget és újból elküldi az értesítést. Minden alkalommal, amikor a nyomkövetési egység újból elküldi az értesítést, újabb 28 napos várakozási idő veszi kezdetét. Ezt a folyamatot addig lehet ismételni, amíg a CAR megítélése szerint véget nem ér a konstruktív eszmecsere. A CAR nem kötelezhető arra, hogy a végtelenségig elfogadja a válaszadási jogra vonatkozó értesítésben foglalt szöveg módosításait;
- j) a válaszadás jogával kapcsolatos folyamat akkor ér véget, ha az érintett kormány vagy szervezet arról értesíti a CAR-t, hogy a szöveg elfogadható a számára, vagy pedig ha a CAR úgy ítéli meg, hogy az érintett kormány vagy szervezet által javasolt további módosítások nem indokoltak vagy feleslegesek, vagy amikor a 28 napos várakozási idő válasz beérkezése nélkül lejárt. Ha a kormány kijelenti, hogy nem ért egyet a CAR-ral, a CAR pedig úgy ítéli meg, hogy a felvetések nem indokoltak vagy feleslegesek, a CAR-nak a válaszadási jogra vonatkozó értesítés szövegében rögzítenie kell a kifogásokat. Amennyiben egy válaszból hiányoznak az adott tétel gyártására, jellemzőire vagy ellátási láncára vonatkozó információk, a CAR a következtetései és nyilvános adatszolgáltatásának alapjaként saját azonosítási képességeire vagy más megbízható forrásokra is támaszkodhat;
- k) abban az esetben, ha zajlik a válaszadás jogával kapcsolatos folyamat, és közeledik a közzététel időpontja, a szöveg lezárása („lock text”) előtt két héttel a CAR közli a válaszadó féllel, hogy a szöveg lezárásának időpontját követően a szövegbe nem fognak bevezetésre kerülni további módosítások;

- l) amikor a nyomkövetési egység valamennyi módosítást és kiegészítést beépítette a válaszadási jogra vonatkozó értesítés szövegébe, felülvizsgálat céljából továbbítja a szöveg tervezetét a nyomkövetés kérelmezéséért felelős csoportnak. E csoport a szöveg jóváhagyását követően írásbeli értesítést küld a nyomkövetési egységnek. A jóváhagyást követően a szöveg lezárásra kerül, és a válaszadási jogra vonatkozó értesítés szövegébe nem lehet további módosításokat bevezetni. A továbbiakban ennek a szövegnek szó szerint kell szerepelnie a CAR valamennyi, erre az esetre hivatkozó nyilvános vagy nem nyilvános termékében. Elengedhetetlen ezért, hogy a válaszadási jogra vonatkozó értesítések elküldését megelőzően a nyomkövetési egység és az érintett csoportok teljes egészében megállapodjanak a pontos szövegről; és
- m) ha valamely kormány vagy szervezet a CAR nyomkövetési kérelmeire adott válaszában azonosítja a szállítói lánc következő elemét, a CAR új nyomkövetési kérelmet küld az adott félnek, a nyomkövetési folyamat pedig újraindul az a) ponttól.

8.4. Előzetes értesítés

A CAR előzetes értesítést küld az iTrace által közzétett dokumentumokban lényeges hivatkozással szereplő valamennyi félnek. Erre hivatalos kommunikáció formájában kerül sor, amelyet a soron következő dokumentum szerzője készít és amelyet a nyomkövetési egység küld el. Az előzetes értesítés ismerteti, hogy a jelentés milyen módon hivatkozik a kormány vagy más szervezet és az érintett ügy közötti kapcsolatra, célja pedig a következők biztosítása:

- a) a CAR kellő gondossággal járjon el a termékeiben szervezeteket illetően szereplő állítások vagy utalások kapcsán; és
- b) a CAR termékeiben foglalt információk pontosak és megbízhatók legyenek.

Az előzetes értesítések elküldését követően 14 napos várakozási idő veszi kezdetét, amely alatt a CAR felkérésére a címzettek ellenőrzik az értesítésben szereplő információk pontosságát, és adott esetben kifogást emelnek. E 14 napos időszakban a CAR termékeiben tilos a tétel közzététele vagy az arra való hivatkozás.

9. Jelentéstétel

Negyedévente szöveges beszámolókat benyújtására kerül majd sor, amelyek projektenként részletezik a tevékenységeket és az eredményeket, és amelyeket az iTrace dashboardján keresztül hozzáférhető valós idejű adatok támasztanak alá.